Celowo zatrzymałem się nieco dłużej nad omawianiem podstaw ogólnej nauki o sublimacji, od ścisłego i jasnego ujęcia tego zagadnienia, zależy całe dalsze budowanie myśli.

W całości odczuwalnym brakiem jest małe uwzględnienie i wyzyskanie tekstów Św. Tomasza. Dlatego też praca ta całościowo ujmująca zagadnienie, jest, jak się wydaje, pracą ogólną, rzucającą jednak spory snop światła nowoczesnych teorii na stare, gruntownie przez Św. Tomasza przemyślane i usystematyzowane zagadnienie usprawnienia uczuć przez cnoty.

O. Albert M. Krąpiec. O.P.

W ł a d y s ł a w T a t a r k i e w i c z, *O Szczęściu.* Wyd. Wiedza-Zawód-Kultura. Kraków 1947, s. 507.

Już starożytność przekazała nam parę dzieł o szczęściu (Arystoteles, Seneca); św. Augustyna dzieło „De beata vita" zapoczątkowało te liczne rozprawy pisarzy chrześcijańskich o szczęściu, jakie pojawiły się w średniowieczu; a czasy nowożytne wprost obfitują w literaturę szczęściu. W tej masie dzieł starych i nowych jedno z pierwszych, trwałych pozycyj naukowych zachowa niewątpliwie niedawno pięknie, niemal luksusowo wydane obszerne dzieło prof. W. Tatarkiewicza. Łączy ono przymioty monografii filozoficznej, która wyczerpująco omawia zagadnienie szczęścia i zaopatrzona jest w zwykły aparat naukowy dopisków, cytat, krytycznych porównań, z zaletami Essejów Montaignea, czy cieszących się wziętością traktatów moralnych o walorach praktycznych. Tematyka szczęścia nasuwała szereg zagadnień — ustalenie pojęcia szczęścia, analiza psychologiczna jego składowych „części", pokrewne mu uczucia psychiczne, przejawy, rodzaje, czynniki i źródła szczęścia, sposoby jego realizowania w życiu, jego możliwość i osiągalność,—te i wiele innych kwestji zostało w 28 rozdziałach szczegółowo omówione. Trudno je streszczać. Trzeba je samemu przeczytać i przemyśleć, by je ocenić i wobec poszczególnych wywodów zająć stanowisko ideowe. Autor przeprowadza wnikliwą analizę i klasyfikację pojęć, wykłada obszernie dotychczasowe systemy etyczne i krytycznie je ocenia, a jednocześnie swe wywody filozoficzne ilustruje licznymi przykładami historycznymi i obficie cytuje odnośne poglądy znanych moralistów. Ciekawe są przy tym ich zestawienia, krytyczne uwagi, jakimi je zaopatrzył, i wnioski, jakie stąd wysnuł. „O Szczęściu", może być uważane za praktyczny podręcznik „filozofii życia", chociaż Autor zajmuje raczej stanowisko referujące, dystansuje się od poszczególnych systemów, unika naogół apologii doktrynalnej i ogranicza się tylko do kilku krytycznych uwag, czy przeciwstawienia jednemu poglądowi drugiego. A przecież jego rozwiązanie zasadniczych problemów jest chrześcijańskie, jeżeli nie formalnie, to przynajmniej z ducha i tak też brzemią

ostatnie akordy myślowe, które mogą być uważane za Credo etyczne Autora (s. 171).

Nie można też pominąć zalet formalnych dzieła. Piękna, potoczysta polszczyzna, wnikliwa analiza myślowa, precyzyjność pojęć, umiar i pewna, właściwa umysłom o głębszej kulturze duchowej subtelność wywodów „O szczęściu" sprawiają, że nowe dzieło prof. Tatarkiewicza może być uważane za wzorowe. Będzie ono przykładowo uczyło sztuki analizy myślowej problemów etycznych, podsunie dużo nowych podniet myślowych, skłoni do refleksyj etycznych, wzmocni szlachetne ideały życiowe i powinno stać się klasycznym wzorem, jaki powinien być filozoficzny język polski. *Ks. Józef Pastuszka*

J. M. Bocheński, O. P., Professeur à l'Université de Fribourg, *La Logique de Théophraste* (Collectanea Friburgensia. Publications de l'Université de Fribourg en Suisse. Nouvelle Série, fascicule XXXII) Fribourg en Suisse 1947, ss. 140.—Autor mówi w przedmowie, że niniejsza praca była napisana jeszcze w r. 1937 dla Collectanea Logica, wydawanych pod red. J. Łukasiewicza. Pierwsze wydanie tej pracy, przygotowane do druku w pierwszym roku wojny, zaginęło wraz z manuskryptem w czasie bombardowania Warszawy we wrześniu 1939 r. Niniejsze nowe wydanie zostało zrekonstruowane przez autora na podstawie materiałów, które poczęści ocalały w Rzymie Praca, poprzedzona przedmową autora i skrótami tytułów dzieł najczęściej cytowanych, składa się ze Wstępu i 7-miu rozdziałów. W rozdziale I autor mówi o źródłach logiki Teofrasta. Dzieli je na 4 grupy: 1° źródła względnie pewne (Alexander, Simplicius), 2° źródła mniej dokładne, lecz nie podejrzane (Galenos, Diogenes, Boethius), 3° źródła podejrzane (Apuleius, Ammonius, Filoponos), 4° źródła mające wartość tylko hipotetyczną (Fragment florencki). W rozdziale II i III autor mówi o pismach logicznych Teofrasta. Wymienia ich 20: szczególnie zaś mówi o fragmentarycznym traktacie „O afirmacji" oraz o Pierwszych Analitykach i o Topikach Teofrasta. W rozdziale IV jest mowa o sylogistyce asertorycznej Teofrasta, szczególnie zaś o konwersji zdań ogólno-przeczących i o 5-ciu nowych trybach sylogistycznych fig. I. W związku z konwersją zdań ogólno-przeczących autor podaje na podstawie komentarza Alexandra dowód prawa konwersji tych zdań Teofrasta oraz dowód Arystotelesa. Należy także zauważyć, że obok tych dwu dowodów jest jeszcze w komentarzu Alexandra dowód trzeci — dowód samego Alexandra. Alexander formułuje dowód tego prawa nie na podstawie fig. III — trybu Darapti (jak wedle Alexandra miał formułować ten dowód Arystoteles), lecz na podstawie fig. I — trybu Ferio (Alexandri in Aristotelis Analyticorum priorum librum I commentarium, ed. M. Wallies, 34, 15–20). W rozdziale V autor mówi o logice zdań modalnych Teofrasta i podaje